

Problemàtica viva

Secretariat Diocesà de Pastoral Familiar
Arquebisbat de Barcelona

Núm. 144
Abril 2020

¿HA COMENÇAT LA CONVERSIÓ ECOLÒGICA RECLAMADA PER “ESTIMADA AMAZÒNIA”?

La sobtada aturada de l'activitat econòmica imposada per fer front a la crisi sanitària del Covid-19, ha aconseguit el que per la recent Cimera del Canvi Climàtic semblava impossible: una disminució dràstica de la contaminació i l'ús de combustibles fòssils. Ara que es planteja el debat de com fer front a les conseqüències econòmiques i socials d'aquest descens de l'activitat i es pensa en com serà la “nova normalitat”, ens ha semblat oportú tractar d'abordar els elements de la conversió la conversió ecològica i espiritual que el Papa Francesc va plantejar, primer, a la seva exhortació *Laudato si'* i, més recentment, a *Estimada Amazònia*, tot preguntant-nos si ha començat aquesta conversió integral, ecològica i social.

La conversió

En la tradició cristiana la conversió és una opció fonamental per Déu i un compromís que abasta la vida en la seva totalitat. És una resposta a la crida de Déu en un moment determinat de la vida, que implica un pas radical d'una vida anterior, que es considera deficient, a una vida nova que agafa la persona sencera. És una transformació radical de la persona suscitada pel trobament amb Crist, un canvi radical del centre mateix de la persona, un renaixement espiritual, una ruptura amb la vida anterior i l'inici d'una vida nova.

Una espiritualitat i una conversió ecològiques

El papa Francesc diu a la *Laudato si'* que vol proposar una *espiritualitat ecològica que neix de les conviccions de la nostra fe... Una mística que ens animi... impulsi, motivi, encoratgi i doni sentit a l'acció personal i comunitària* (n. 216). Aquesta espiritualitat inclou una *profunda conversió interior ecològica que implica deixar brotar totes les conseqüències del seu trobament amb Jesucrist en les relacions amb el món que ens envolta* (n. 217). Per què Francesc parla d'espiritualitat ecològica i de profunda conversió interior ecològica? Perquè estem sofrint una profunda crisi ecològica provocada per la humanitat, que exigeix un canvi també profund, si és que la volem superar.

Les esglésies cristianes van iniciar una etapa de progressiva descoberta dels greus perills en el nostre ecosistema a inicis dels anys setanta. El Consell Mundial d'Esglésies desenvolupà diversos estudis i programes, on es van fer unes denúncies molt clares. A partir dels anys vuitanta el Consell impulsà un gran programa sobre *Justícia, Pau i integritat de la Creació*, que fou també el tema de la I Trobada Ecumènica Europea de 1989 a Basilea. Especialment amb Sant Joan Pau II el tema fou tractat sovint. Francesc n'ha fet una síntesi creativa a la *Laudato si'*.

La Il·lustració i la ideologia del progrés

El cristianisme ha estat acusat, sobretot en determinats moments històrics, de ser un fre per al progrés o bé d'estimular-lo d'una manera poc respectuosa amb la natura. Tenen fonament aquestes acusacions? La creença cristiana que el món és creació lliure i amorosa de Déu provoca que el món sigui secular i no sagrat o màgic; això fa possible que els homes tinguin llibertat d'estudiar-lo i transformar-lo, la qual cosa és una condició indispensable per a fer ciència. En algunes èpoques, una lectura massa literal provocà certs problemes, com el de Galileu; però mai s'ha tractat de posar fre al progrés científic. Precisament el relat de la creació al Gènesi posa en mans de la humanitat tot el creat. Va ser la Il·lustració, especialment la francesa, la que en base a una concepció antropocèntrica, va caure en la ideologia del progrés indefinit, mitjançant l'explotació al màxim de la terra, amb l'ajut de la tècnica i de la ciència. L'home n'és l'amo i senyor i en pot usar i abusar al seu albir. El progrés portarà segur al benestar i a la felicitat. Durant molt temps s'ha pensat que la natura es repararà per si mateixa de totes les ferides que rep. També és veritat que, a vegades, s'ha parlat més d'explotació que de cura de la natura.

Davant d'una amenaça global i d'unes formes de pensar i viure tan arrelades, les solucions han de venir d'un canvi profund de la cosmovisió, de la manera de pensar, de ser i de viure, del canvi dels estils de vida. I aquí, precisament, es veu la necessitat d'una reflexió en profunditat. On acaba la descripció del problema, cal iniciar una reflexió antropològica, ètica i religiosa que ajudi a afrontar l'emergència ecològica.

Quina és l'aportació de la saviesa cristiana a l'ecologia?

1. *El món és de Déu. No de la humanitat.* Quan parlem de Creació, diem molt més que natura, perquè es concep com un projecte de l'amor de Déu, un do del Pare de tots que convoca a una comunitat. Quan es parla de creació es va molt més enllà d'un moment inicial i es posa l'accent en allò que és radicalment el món: l'acció permanent del Creador en ell. Que el món és creació de Déu vol dir que tot prové de l'amor de Déu, tot és sustentat per Ell, existeix davant d'Ell, camina cap a Ell; que el món és símbol i expressió de Déu i, per tant, camí cap a Ell. El món és de Déu, no dels humans, que no en poden ser-ne el centre, ni els amos i senyors. No som Déu i hauríem de tenir una consciència agraïda, admirada, de lloança.

2. *L'home i la dona creats a imatge de Déu.* L'inici de la Bíblia és bàsic per al nostre tema: *Fem l'home a imatge nostra, semblant a nosaltres... el va crear a imatge seva, creà l'home i la dona* (Gen 1, 26-27). Ser imatge de Déu confereix una especial dignitat inalienable, fa persones amb drets i també deures cabdals. Ser imatge vol dir ser capaços de quatre relacions: d'obrir-se a Déu, de tractar als altres humans com a proïmes, de ser ells mateixos responsables i de conuiu amb la natura. Tota la Bíblia confirma el mandat de Déu de "conrear", "treballar", "guardar" i "tenir cura" de la terra. Ser a imatge de Déu confereix responsabilitat, un encàrrec d'administrar; no un domini de propietari amb dret a "usar i abusar", com deia el dret romà.

3. *Tot està interrelacionat*, amb un lligam global que exigeix respecte i responsabilitat. Per això s'ha de parlar d'Ecologia integral i no només, per exemple, de canvi climàtic. Si es volen trobar solucions s'ha d'admetre el lligam entre ecologia i justícia, que integra per exemple la destinació comuna dels béns; no pot existir una sense l'altra i la crisi ecològica i la social són indescindibles (s'anomena també ecojustícia).

4. *Conversió ecològica integral i una nova espiritualitat.* Si el problema és personal, social i estructural, la conversió necessària pel canvi ha de cobrir tots els nivells, ha de ser integral. El papa Francesc insisteix també que cal una nova espiritualitat que introdueixi la natura en la contemplació i en el camí cap a Déu. Déu es revela en les Escriptures i en la natura, i per això mateix aquesta és un reflex de Déu. Si podem parlar de "signes del temps", podem parlar també de "signes de la natura". *"Déu ha escrit un llibre preciós, les lletres del qual són la multitud de criatures presents en l'univers."* (Laudato si', n. 85).

Per concretar

Els problemes ecològics són de gran abast, però cadascú pot aportar-hi alguna cosa que signifiqui una conversió, un canvi. Justícia i Pau lidera un magnífic programa anomenat "Parròquies EcoSolidàries".

Preguntes i qüestions obertes

- Has llegit algun document o algun text que et posi al dia sobre el perill mediambiental?
- Has meditat què podem aportar els cristians per resoldre la crisi?
- Què significa per a tu la conversió ecològica? Com pots començar per casa teva?

Bibliografia

- PAPA FRANCESC, Exhortació apostòlica, QUERIDA AMAZONIA, http://www.vatican.va/content/francesco/es/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20200202_querida-amazonia.html
- MATABOSCH, Antoni, *Ecologia integral i supervivència*, Arquebisbat de Barcelona, 2019.
- TATAY, Jaime, *Ecología integral. La recepción católica del reto de la sostenibilidad*, Madrid, BAC, 2018.
- Lecha, José-Román, *Ecología y fe cristiana*, Madrid, Ed. CCS, 2017.

Pel·lícules

Francisco, Un hombre de palabra (2018) Wim Wenders .